

Plan van aanpak doorontwikkeling Integrale aanpak online fraude

Integrale aanpak
online fraude

Plan van aanpak doorontwikkeling Integrale aanpak online fraude

Inleiding

Onderzoek wijst uit dat online fraude de meest voorkomende vorm van criminaliteit is waarmee burgers te maken krijgen¹. De impact van aankoopfraude, van bankhelpdeskfraude, 'CEO fraude', of datingfraude op het slachtoffer is veel groter dan alleen het geld dat mensen en bedrijven verliezen. Ze verliezen ook het vertrouwen in het digitaal verkeer en ze schamen zich omdat ze ten onrechte denken dat het hun eigen schuld is. Slachtoffers van online criminaliteit ervaren een hogere mate van stress dan slachtoffers van klassieke criminaliteit². Het voorkomen dat fraudeurs mensen en bedrijven benaderen (en daarbij het weerbaar maken van potentiële slachtoffers), heeft daarom de hoogste prioriteit. Dit is een verantwoordelijkheid van en opdracht tot samenwerking aan alle partners in de zogenaamde 'fraudeketen', zowel publiek als privaat. De partners in de integrale aanpak online fraude vinden elkaar in de doelstelling het aantal slachtoffers van en de schade door online fraude aanzienlijk te verminderen. De opdracht, die uit deze doelstelling voortvloeit, is omvangrijk en complex, al was het alleen maar omdat criminelen de nieuwste technologie gebruiken om mensen te misleiden, zoals met door kunstmatige intelligentie gemaakte spraakberichten en beelden ('voicecloning' en 'deepfakes').

Deze opdracht om slachtofferschap van online fraude terug te dringen, wordt door alle partners van de integrale aanpak online fraude gevoeld. Ze dragen actief bij aan de aanpak van online fraude, of willen dat gaan doen. Ze kunnen niet altijd zelf, door het opwerpen van barrières, voorkomen dat criminelen hun slag slaan. Dat is pas effectief als alle partners in de fraudeketen strategisch en tactisch-operationeel samenwerken. De integrale aanpak is in 2022 begonnen als een 'plus' op wat partners zelf kunnen doen. Op de thema's kennis, gegevensdeling, interventies, opvolging door politie en openbaar ministerie, preventie en weerbaarheid en tenslotte hulp aan slachtoffers is bezien wat partners nodig hebben en welke acties en maatregelen alleen in samenwerking met elkaar tot stand kunnen komen en tot succes kunnen leiden.

In de jaren 2023, 2024 en 2025 zijn daarvoor concrete Actieplannen opgesteld. Deze vormden de basis voor het resultaatgericht tot stand brengen van maatregelen. Elk jaar hebben betrokken partners de werkwijze geëvalueerd om in te spelen op nieuwe ontwikkelingen. Dat heeft bijvoorbeeld geleid tot het besluit om vanaf 2025 de focus te leggen op acties bij de thema's gegevensdeling en interventies.

¹ Bron CBS

² Borwell, J., "Unraveling the impact of cybercrime", Heerlen 2025

De samenwerking is succesvol, omdat de integrale aanpak de goede tafel is voor partners om elkaar te ontmoeten en om in samenwerking met elkaar acties te realiseren. Succes brengt ook met zich mee dat de samenwerking zich verder ontwikkelt. Dat vinden de partners in de integrale aanpak ook. Bestuurders hebben op 10 juni 2025 de contouren van de doorontwikkeling van de samenwerking besproken. De Kerngroep van de integrale aanpak online fraude heeft deze contouren verder uitgewerkt naar dit ‘Plan van Aanpak Doorontwikkeling Integrale Aanpak Online Fraude’. Niet alleen de partners hebben zich over de doorontwikkeling gebogen. Zij zien ook dat in de politiek dezelfde wens bestaat. De Tweede Kamer heeft immers eind 2024 de motie Michon-Derkzen c.s. aangenomen waarin de regering is verzocht “[...] de integrale aanpak online fraude door te ontwikkelen [...], waarbij het ondersteunen van slachtoffers en het delen van informatie door ketenpartners centraal staan [...].”

Het Plan van Aanpak is van de partners van de integrale aanpak, die de Kerngroep vormen, gezamenlijk en wordt door alle genoemde partijen onderschreven en bestuurlijk gesteund. Deze partners zijn Politie, OM, ministerie van Economische Zaken, ministerie van Financiën, De Nederlandsche Bank, VNG, VNO / MKB-Nederland, Consumentenbond, Nederlandse Vereniging van Banken, Thuiswinkel.org, Coin, de Fraudehelpdesk en het ministerie van Justitie en Veiligheid.

Leeswijzer

Hierna wordt achtereenvolgens toegelicht wat het Plan van Aanpak inhoudt en worden de hoofdlijnen beschreven. Vervolgens wordt ingegaan op de samenhang met de omgeving waarin de samenwerking plaatsvindt. Tenslotte wordt toegelicht wat de vervolgstappen zijn, waaronder een nieuw Actieplan 2026.

Plan van Aanpak

Dit Plan van Aanpak geeft weer hoe de partners in de publiek-private samenwerking van de integrale aanpak online fraude deze samenwerking verder willen brengen. Daarmee gaat het over de samenwerking in de fraudeketen. In de Actieplannen (en er komt ook een Actieplan 2026) zijn de concrete acties benoemd die door partners in de samenwerking zijn uitgewerkt.

Lijnen Plan van Aanpak

De doorontwikkeling van de samenwerking in de integrale aanpak online fraude laat zich beschrijven langs zes lijnen, die in dit hoofdstuk in afzonderlijke paragrafen worden uitgewerkt:

1. structurele organisatorische inbedding samenwerking;
2. bestuurlijke verbreding samenwerking;
3. focus samenwerking;
4. verbetering zichtbaarheid;
5. aanpassing regierol van het ministerie van Justitie en Veiligheid;
6. inrichting organisatie voor meldingen, informatiedeling en deling van persoonsgegevens.

1. Structurele organisatorische inbedding samenwerking

De integrale aanpak online fraude is in 2022 gestart en is organisatorisch ondersteund met een kleine programma-organisatie vanuit het ministerie van Justitie en Veiligheid. Dat past bij de start van een publiek-private samenwerking en heeft ook gezorgd voor de benodigde focus én flexibiliteit in de belangrijke opstartfase. Nu de samenwerking een succes is geworden, is de wens begrijpelijk om die structureel te beleggen, nog steeds onder regie van de Minister van Justitie en Veiligheid.

Structurele organisatorische inbedding zegt ook iets over de aansturing van de samenwerking. Deze moet op bestuurlijk niveau eveneens verankerd worden. Daartoe wordt de mogelijkheid verkend om de regie vanuit het ministerie op de integrale aanpak te verrijken met een koppeling aan het Nationaal Platform Criminaliteitsbestrijding (NPC). Met de koppeling aan het NPC wordt twee keer jaar overleg gevoerd tussen de Minister van Justitie en Veiligheid en enkele belangrijke publieke en private organisaties. Het bestaande overleg in de kerngroep en van de bestuurders van de deelnemers aan de kerngroep over de uitvoering van de actieplannen blijft de *governance* van de integrale aanpak online fraude. De koppeling aan het NPC biedt daar bovenop de mogelijkheid om agendapunten aan te reiken ter bespreking met de Minister van Justitie en Veiligheid waar het de gevolgen voor en de inzet door het bedrijfsleven betreft. Verschillende partners van de integrale aanpak nemen al deel aan het NPC. De koppeling is daarmee – zo is al gebleken – eenvoudig tot stand te brengen.

Tenslotte kent de wens voor een structurele organisatorische inbedding ook een financiële kant. De private partners hebben hun wens om het budget vanuit het Rijk voor de integrale aanpak online fraude te verhogen en structureel te maken duidelijk uiteengezet. Vanzelfsprekend is deze wens onderhevig aan besluitvorming in het kader van de vaststelling van de Rijksbegroting. Voor 2026 heeft het ministerie van Justitie en Veiligheid binnen de begroting dekking gealloceerd voor de ondersteuning van de integrale aanpak online fraude. Voor de jaren daarna is nu geen budget beschikbaar gemaakt. De aanpak van online fraude is vanzelfsprekend breder dan de integrale aanpak online fraude alleen. Voor het terugdringen van online fraude wordt niet alleen vanuit het Rijk geïnvesteerd. Alle relevante publieke en private partners moeten de inzet van mensen en middelen langdurig strategisch prioriteren om de aanpak effectiever te maken.

2. Bestuurlijke verbreding samenwerking

Hierboven is gewezen op de verrijking van de bestuurlijke aansturing. Een ander facet van de bestuurlijke samenwerking in de integrale aanpak online fraude is de verbreding ervan. Met de focus op gegevensdeling en interventies (zie hiervoor ook de volgende paragraaf) komen steeds meer partijen in de fraudeketen in beeld en zijn zij ook betrokken bij de totstandkoming van bijvoorbeeld interventies. Denk hierbij aan vervoerders van pakketjes (bij verkoopfraude), uitgevers van cadeaukaarten (witwassen van geld dat met online fraude is verkregen), *social media platforms*, telecombedrijven (SIM-kaarten) en dergelijke. Het doel van de doorontwikkeling is ook dat meer betrokken bedrijfstukken en publieke organisaties bijdragen aan concrete, operationele acties binnen de integrale aanpak online fraude. Het gaat om partners die belangrijke posities in de fraudeketen innemen. Om hun inzet hierbij te verstevigen, is het wenselijk dat zij zich ook bestuurlijk (bijvoorbeeld via branche- of belangenorganisaties) aan de inzet voor de aanpak van online fraude verbinden. Daarmee kunnen zij bij hun leden voor draagvlak zorgen en hen aanspreken op hun inzet in de aanpak van online fraude. Zonder dat dit overigens de bestaande *governance* wijzigt om slagvaardig te kunnen blijven werken. De mogelijkheden voor het sluiten van convenanten als onderschrijving en vastlegging van de wil en inzet van de samenwerkende en nieuwe partijen wordt al onderzocht in de integrale aanpak, maar andere instrumenten passen hier ook bij. Deze verbreding moet in de komende periode vorm krijgen. Daarvoor wordt de regierol van het ministerie van Justitie en Veiligheid aangepast om deze bestuurlijke contacten tot stand te brengen.

3. Focus samenwerking

In het Actieplan 2025 van de integrale aanpak online fraude is al gekozen om de focus van de samenwerking te richten op de thema's gegevensdeling en interventies. De bestuurders hebben op 10 juni bevestigd dat deze focus ook in de doorontwikkeling van de samenwerking centraal moet blijven staan. Vanzelfsprekend zal de integrale aanpak online fraude op de andere thema's van de integrale aanpak online fraude nog steeds (nieuwe) acties kennen. De inrichting van de jaarlijkse Actieplannen verandert niet.

4. Verbetering zichtbaarheid

De uitbreiding die de integrale aanpak online fraude de laatste jaren heeft gekend, waarbij steeds meer nieuwe partners bijdragen aan bijvoorbeeld de ontwikkeling van nieuwe interventies en de hierboven genoemde doelstelling tot bestuurlijke verbreding vragen om meer zichtbaarheid van de integrale aanpak online fraude. Zo is in 2024 besloten om in 2025 een werkconferentie te organiseren voor al die nieuwe partners in de samenwerking die in de afgelopen jaren en nu hebben bijgedragen aan de totstandkoming van de acties op alle thema's van de integrale aanpak online fraude. Deze werkconferentie vindt plaats op 3 december 2025. De bestuurders hebben aangegeven dat deze lijn in het vergroten van zichtbaarheid binnen de doorontwikkeling bestendig moet worden. Veel publieke en private organisaties komen niet vanzelf in aanraking met de integrale aanpak ook al kunnen zij een bijdrage leveren om online fraude tegen te gaan. Ook de uitbreiding van de digitale samenwerkingsruimte van de website www.integraleaanpakonlinefraude.nl zal voor de verbetering van de zichtbaarheid worden ingezet. Hiermee kunnen bestaande en nieuwe partners sneller worden geïntegreerd in de samenwerking. Een verbetering van zichtbaarheid en bekendheid van de integrale aanpak online fraude kan ook voor een hefboomeffect zorgen waardoor de effectiviteit van de aanpak van online

fraude wordt verbeterd. De samenwerkingsruimte met zijn verschillende groepen wordt meer en meer als een platform van, voor en door partners gebruikt. In het kader van de doorontwikkeling moet verkend worden welk platform het meest bruikbaar is voor algemene publieksinformatie.

5. Aanpassing regierol van het ministerie van Justitie en Veiligheid

Hierboven zijn bij de verschillende lijnen van de doorontwikkeling nieuwe aspecten van de samenwerking benoemd. De partners in de samenwerking hebben aangegeven dat de regierol, zoals dat ook nu al het geval is, het best bij de Minister van Justitie en Veiligheid kan worden belegd. Bij bovenstaande lijnen is al benoemd dat deze gevolgen hebben voor de invulling van de regierol, bijvoorbeeld omdat veel en steeds meer partijen aan de samenwerking deelnemen, acties worden geïnitieerd en interventies gepleegd worden. De regierol zal zich veel nadrukkelijker op voortgangsmonitoring richten, evenals het organiseren van de bestuurlijke organisatorische inbedding en de bestuurlijke verbreding. De hiermee gemoeide aanpassingen worden al in 2025 voorbereid.

6. Inrichting organisatie voor meldingen, informatiedeling en deling van persoonsgegevens

Door de private partijen in de integrale aanpak is, zoals eerder in het stuk geschetst, de wens geuit om de samenwerking structureel organisatorisch te borgen, met daarbij een focus op gegevensdeling en interventies. Daarnaast is voorgesteld om naar voorbeeld van Australië, Singapore, Verenigd Koninkrijk en enkele andere landen een zogenaamde 'fraudehub' in te richten. Dit betreft de inrichting van een organisatie voor informatiedeling en meldingen. Het belang dat informatie over de verschillende vormen van online fraude en de gebruikte modus operandi snel inzichtelijk wordt gemaakt en geanalyseerd, moet er ook voor zorgen dat duidelijk wordt met welke acties welke partijen snel en

effectief een modus operandi kunnen stoppen. Zo'n organisatie kan daarmee ook goed worden belast met werkzaamheden die nu worden verricht door de programmaorganisatie van de integrale aanpak online fraude. Hiervoor is een permanente organisatie nodig. Hetzelfde geldt voor de mogelijkheid om snel en effectief persoonsgegevens van vermoedelijke fraudeurs te delen. Dit vraagt op termijn om een stevige financiële investering en samenwerking met een wettelijke grondslag. Om tot besluitvorming over een 'fraudehub' te komen, moet een gedegen onderzoek plaatsvinden naar functies, rollen, posities, juridische grondslagen en dergelijke. Daarom zal eerst een onderzoek worden gestart. Vanzelfsprekend zullen daarbij voorbeelden in het buitenland worden betrokken.

Samenwerking buiten de integrale aanpak online fraude

Bovenstaande lijnen voor de doorontwikkeling van de integrale aanpak online fraude raken tal van andere samenwerkingsvormen en andere werkterreinen, zoals de aanpak van *cybercrime* (bijvoorbeeld de verkenning van de oprichting van een *Anti-Phishing Shield* of de acties in het kader van 'Veilig ondernemen'), maar ook initiatieven van partners, zoals het 'Maatschappelijk Overleg Betalingsverkeer' onder leiding van De Nederlandsche Bank of de 'Coalition of change' van Thuiswinkel.org. Bovendien zijn er Europese initiatieven die (mogelijk) een grote impact hebben op de aanpak van online fraude, zoals Europese wetgevingstrajecten en een *Action Plan Online Fraud* waar de Europese Commissie aan werkt. De logische conclusie die hieruit volgt, is dat de integrale aanpak daarmee in afstemming is en deze trajecten waar mogelijk elkaar aanvullen en versterken.

Vervolgstappen

Dit Plan van Aanpak maakt duidelijk dat de integrale aanpak online fraude al in 2025 stappen zet om de samenwerking aan te passen. Begin 2026 zal het Actieplan 2026 voor de integrale aanpak online fraude worden vastgesteld, waarbij rekening wordt gehouden met de nadere besluitvorming over de beschikbare financiële middelen in 2026. Tenslotte zal in 2026 zal een evaluatie van de integrale aanpak online fraude worden voorbereid.

integraleaanpakonlinefraude.nl

Integrale aanpak
online fraude